

тому політичні партії здійснюють виявлення та акумуляцію політичних настроїв, формують політичні програми щодо можливих напрямів розвитку суспільства та держави, забезпечують конкуренцію політичних поглядів.

Участь політичних партій набуває особливого значення в реалізації прав та інтересів громадян при формуванні органів влади різного рівня, у тому числі й органів місцевого самоврядування. Прикладом є політичні системи країн розвиненої демократії Західної та Центральної Європи, які називаються партійними демократіями і для партій відіграють ключову роль. В парламентських демократіях з значених регіонів європейської конфедерації політичні партії посідають особливе місце в межах посередницької системи, оскільки тільки вони закріпилися в суспільстві, системі влади.

Функцією, що характеризує роль і місце партії в місцевій політичній системі у процесі прийняття політико-управлінських рішень належить: формування органів влади, участь у формуванні органів місцевого самоврядування, здійснення підбору й висунання кандидатів; участь у здійсненні влади на місцевому рівні, формування основних напрямів розвитку місцевого політичного курсу; планування основних напрямів розвитку місцевого співтовариства загалом; контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Аналіз дослідження сутності діяльності політичної партії, місця її в політичній системі, а також деяких механізмів та функцій дає підстави стверджувати, що одним із головних призначень політичної партії на міському рівні є оволодіння апаратом влади з метою реалізації інтересів, представлених партією, через функцію політичного рекрутування.

Таким чином, можна стверджувати, що виконуючи свої програмні завдання політична партія приділяє значну увагу саме громадянам. Реалізується це саме через діяльність політичної партії не лише у стінах парламенту, а її безпосередньої роботи на місцях через контроль і дотримання основних прав людини. Зокрема, це стосується права людини на самостійне розв'язання кола питань, що входять до їхньої компетенції; діяльність щодо реалізації цього права. Саме тому, політичну партію ми можемо віднести до суб'єктів гарантування права здійснення місцевого самоврядування.

Одержано 27.04.2019

УДК 34.05

Роман Романович РОМАНІВ,

курсант групи Ф4-101 ХНУВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Калєніченко Л. І.

ДЖЕРЕЛА МУСУЛЬМАНСЬКОГО ПРАВА

Розуміння права в мусульманському світі докорінно відрізняється від розуміння права в західному світі, перш за все в європейській культурі. Не даремно існує вислів: «людина з заходу ніколи не зрозуміє менталітет людини сходу».

Мусульманське право розглядається як сукупність божественних правил і норм, яких повинен дотримуватися правовірний мусульманин виконуючи свій релігійний обов'язок. Ці норми практично не диференціюються на норми права, релігії, етики, моралі і утворюють єдиний комплекс соціальних регуляторів.

Іслам – одна з найбільш поширених у світі релігій, яка має величезний потенціал для свого розвитку, і на початку XXI ст. помітно зростає її вплив на політичні, економічні та культурні процеси й на міжнародні відносини. Мусульманська релігія має свою розвинуту культуру, яка у свою чергу спирається на шариат.

Мусульманське право має низку ознак:

Нерозривний зв'язок з релігією ісламу. Мусульманське право складається переважно з фіксації обов'язків людини і санкцій за їхні порушення. Мова йде про обов'язок мусульманина здійснювати певні достойні з погляду ісламу дії та утримуватися від непристойних. Наприклад, Коран вказує, що мусульманин має співчувати безпомічним і слабким, чесно вести торгівельні справи, не підкуповувати суддів, не займатися лихварством і не грати у азартні ігри. Мусульманське право передбачає за порушення цих та багатьох інших норм жорсткі покарання – страту калічення побиття батогами.

Персональний характер дії мусульманського права, тобто його поширення лише на відносини між мусульманами. У мусульманських державах застосовується як, власне, мусульманське право, так і світське право цих держав (нормативні акти, звичаї, прецеденти). Відносини між представниками інших релігій, між християнами, індусами та іудеями, як правило, регулюються канонічним, індуським чи іудейським правом. Мусульмани часто використовують цю характерну рису, щоб обминати ті чи інші заборони фікху. Так, згідно з мусульманським правом не дозволяється страхувати від нещасних випадків інших осіб, але цю заборону можна обійти, застрахувавшись у представника іншої віри, на якого вона не поширюється.

Архаїчний характер права архаїчність – мусульманське право сформувалося в VII-X ст. і вважається незмінним, тому багато його положень є архаїчними, тобто не відповідають сучасним вимогам суспільного розвитку. Архаїзм полягає в тому, що люди 500 і 1000 років тому підкорювались тому самому Корану, його так званим правилам. Звісно кожна мусульманська держава має тепер свою правову базу, але ця база повинна не суперечити священній книзі – Корану.

Ранній іслам і шариат характеризувалися наявністю норм, відомих ще з часів общинного ладу, які містили елементи колективізму, милосердя, турботи про калік і інших знедолених. Норми, що містили такі обов'язки, визначали все життя правовірного мусульманина (щоденну молитву, дотримання посту і правил поховання тощо). Ці обов'язки наказують мусульманинові здійснювати певні пристойні з погляду ісламу дії та утримуватися від непристойних. Мусульманське право передбачає за порушення багатьох норм жорстокі покарання – страту, калічення, забиття камінням.

Норми мусульманського права важко відмежувати від релігійних норм, оскільки основні положення, на яких ґрунтується мусульманська релігія і право, містяться в класичних джерелах мусульманського права і мають релігійний характер.

Існує 4 основних джерела мусульманського права: Коран, суна, іджма, кіяс.

Коран (з арабської – «читання») – вічна книга мусульман, містить проповіді Мухаммеда, нав'язані йому Аллахом, а також давні легенди і повчання, подані у переказах Мухаммеда. Це перше джерело мусульманського права. Однак положень юридичного характеру, що містяться в ньому, явно недостатньо для того, щоб регламентувати всі відносини, що виникають між мусульманами. Лише незначна частина Корану стосується питань правових взаємовідносин мусульман. Коран складається з понад 6 тисяч віршів. З них лише від 200 до 500 містять правила поведінки, яких повинні дотримувати правовірні. З-поміж норм Корану, що регулюють стосунки між людьми, переважають загальні положення, які мають характер релігійно-моральних орієнтирів, що дозволяє урізноманітнити їх тлумачення і конкретизацію.

Суна – священне писання мусульман, доповнення до Корану, де зібрано оповіді про життя, висловлювання і діяння пророка Мухаммеда, які мають бути взірцем поведінки для віруючих у повсякденному житті. Ці оповіді зафіксовані його найближчими соратниками і послідовниками. Священне писання мусульман. Доповнення до Корану. Складається з хадисів – розповідей про рішення, вчинки і думки Мухамеда. Остаточна редакція здійснена у IX ст. Містить норми шлюбно-сімейного, спадкового, судово процесуального права, правила про рабів тощо.

Іджма – збірка останайних рішень докторів ісламу щодо вирішення питань, не врегульованих Кораном і Суною. Фактично ці рішення запроваджували нові загальнообов'язкові правила поведінки. Авторитет рішень, які не виходять безпосередньо з Корану та Суні. Але для того, щоб норма права стала складовою Іджми, немає потреби у визнанні її всіма або більшістю віруючих. Йдеться лише про єдність думки компетентних осіб, які офіційно покликані встановлювати право. Іджма формулює конкретні норми права, що застосовують у тих чи інших життєвих ситуаціях. Саме тому більшість конкретних норм права застосовується тільки тоді, коли вони підтверджені Іджмою.

Кіяс («аналогія») – в ісламі судження, що виноситься за аналогією, одна з категорій незалежного судження, провідний принцип раціоналістичного дослідження правових питань. Такий правовий метод визнаний мусульманськими школами у зв'язку з тим, що існують проблеми, з приводу яких немає прямих вказівок у ісламських першоджерелах. Кіяс набуває юридичної чинності, якщо його визнано вищим мусульманським духовництвом.

Зокрема, крім основних є додаткові джерела права згадаємо одне з них. Фетва – збірка судових рішень і вислови відомих мусульманських законників. Непов'язана безпосередньо з діяльністю Мухамеда.

Похідним від шаріату джерелом мусульманського права були укази і розпорядження халіфів – фірмани. У подальшому в інших мусульманських державах з розвитком законодавчої діяльності як джерело права почали розглядатися

і відігравати дедалі більшу роль закони – кануни. Фірмани і кануни також не повинні були суперечити принципам шаріату і доповнювати його насамперед нормами, що регламентують діяльність державних органів і регулюють адміністративно-правові відносини державної влади з населенням.

У нову епоху (XIX–XX ст.) правові, як, утім, і державні інститути багатьох мусульманських країн, зазнають впливу західного права. Це знайшло свій прояв у значному підвищенні рівня правового регулювання «світськими» засобами. Мусульманське право завжди визнавало за владою право приймати рішення, спрямовані на охорону громадського порядку. Однак використовувалося воно ними протягом багатьох століть досить стримано, не затьмарюючи теологів ісламу. Інакше склалося у XX ст., коли в ряді мусульманських країн владою назване повноваження стало застосовуватися настільки інтенсивно, що привело до утворення нових галузей. Це відбулося шляхом прийняття кодексів в одних країнах, спеціальних законів – вінших, за допомогою судової практики – у третіх.

Отже, ми можемо зробити висновок, що становлення мусульманського права відбувалося в умовах формування ранньофеодального устрою і пов'язане з появою класичних джерел мусульманського права. У мусульманському праві є чотири основні джерела права: Коран, Суна, Іджма, Кіяс. Коран – найстаріша книга яка являє собою основу цього права, Суна – це розповіді про вчинки пророка Мухаммеда, Іджма – це узгоджене рішення всіх чотирьох мусульманських шкіл про обов'язки правомірного мусульманина, Кіяс – це рішення за аналогією, так званий правовий прецедент.

Одержано 29.04.2019

УДК 340.132.6

Дмитро Іванович СЕРХОВЕЦЬ,

курсант групи Ф2-102 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Лазарєв В. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Значна увага у сучасному світі приділена гендерній рівності. Однак варто зазначити, що розуміння гендерної рівності та гендеру в цілому не має свого чіткого та змістовного визначення. В більшості випадків поняття гендерної рівності обмежується лише рівністю за статевою ознакою.

Саме ж поняття гендерної рівності є набагато ширшим. Помилковою є думка яка штучно звужує термін гендерної рівності і характеризує його лише як рівність за ознакою статі. Вивчення вітчизняних видань енциклопедичної і довідкової літератури переконливо засвідчує, що, незважаючи на свою очевидну популярність і досить широке вживання в засобах масової інформації та комунікацій, і сьогодні в них не знайшло свого наукового визначення, яке поки що не включено до арсеналу термінологічних словників соціальних і гуманітарних наук.